

Plenum

Fredag 15.12.2017 kl. 13.18—17.31

3. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården och lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform

Regeringens proposition RP 182/2017 rd

Utskottets betänkande ShUB 23/2017 rd

Första behandlingen

Talman Maria Lohela: Ärende 3 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 23/2017 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Debatt

15.03 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi, jota on lyhennettynä kutsuttu rajauslaiksi. Se on nimeltään hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain sekä eräiden kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain muuttamisesta — pitkä otsikko.

Näissä laeissa näiden voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi sote- ja maakuntauudistuksen aikataulun muuttumisen johdosta. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa pidämme tätä tarpeellisenä, jotta ennen uudistuksen käynnistymistä nämä rajoituslain mukaiset rajoitustoimet ja Paras-puitelain velvoitteet olisivat voimassa ilman katkosta siihen saakka kunnes tuo uudistus käynnistyy. Tässä on siis kyse kunnalliseen päätöksentekoon liittyvistä rajauksista, mutta niille on valtiokunnan mielestä palvelujärjestelmän toimivuuteen liittyviä hyväksyttäviä perusteita, eli se on täysin hyväksyttävänä pidettävä rajausesitys. Nämä ovat väliaikaisia toimia, joista tässä päätämme.

Tähän rajoituslakiin siis ehdotetaan voimassaoloajan pidentämisen lisäksi myös tiettyjä tiukennuksia. Tässä muun muassa esitetään 3 §:ssä olevaa sääntelyä yksityisen palveluntuottajan kanssa tehdyistä sopimuksista tiukennettavaksi siten, että sopimuksessa tulee olla aina irtisanomislauseke, jos sopimuksen arvo on yli 30 prosenttia kunnan tai kuntayhtymän järjestämisvastuulla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon vuotuisista käyttömenoista ja sopimus on voimassa pidempään kuin vuoden 2020 loppuun. Tällä hetkellä voimassa olevan lain mukaan raja on 50 prosenttia ja sopimuskausi 5 vuotta. Lisäksi lakia tiukennettaisiin siten, että jos sopimuksia tehdään usean eri tuottajan kanssa, tämä irtisanomisehto on esityksen mukaan sisällytettävä aina siihen sopimukseen, jossa raja ylittyy, ja kaikkiin sen jälkeen tehtäviin sopimuksiin. Nykyisessä laissa nimittäin lasketaan yhteen vain sa-

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

man tuottajan kanssa tehtyjen sopimusten osuudet käyttömenoista. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää näitä esitettyjä muutoksia perusteltuina, ja ne turvaavat näin ollen sote- ja maakuntauudistuksen käynnistämisen uudistuksen tavoitteiden mukaisesti.

Lisäksi tässä laissa esitetään täsmennettävän nykytilaa siten, että lakiin kirjattaisiin nimenomaisesti jo voimassa olevan lain mukainen tulkinta siitä, että järjestämisvastuussa olevalla on oikeus irtisanoa sopimus vuoden 2020 aikana ilman, että irtisanomisesta syntyy korvausvelvollisuutta. Valiokunnan mielestä tämä on perusteltua, jotta ei synny epäselvyyttä jo voimassa olevan lain mukaisesta tulkinnasta. Sen sijaan valiokunta katsoo, että järjestämisvastuussa olevan oikeutta irtisanoa sopimus tulee pidentää vuodesta kahteen vuoteen siten, että oikeus olisi vuosina 2020 ja 2021. Tämä antaisi paremmat mahdollisuudet myös maakunnalle uudelleenjärjestelyille, jos sopimus irtisanotaan.

Lisäksi tämän rajoituslain 4 §:ssä muutetaan rakennusinvestoinneille myönnettävien poikkeuslupien myöntämisperusteita siten, että poikkeuslupa myönnetään vain, jos investointi on palvelujen saatavuuden turvaamisen kannalta välttämätön ja kiireellinen. Ehdotus merkitsee nykyiseen verrattuna jonkin verran pidemmälle menevää kuntiin ja kuntayhtymiin kohdistuvaa rakennusinvestointien rajoittamista. Valiokunta kuitenkin pitää sitä perusteltuna. Saamamme selvityksen mukaan ministeriö on myöntänyt rajoituslain voimassa ollessa 14 lupaa sairaanhoitopiireille ja 2 lupahakemusta on vireillä. Lisäksi Paras-puitelain velvoitteiden jatkamista koskevassa lakiesityksessä ehdotetaan, että kunta- ja palvelurakennemuutokseen perustuvia sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoimintavelvoitteita jatkettaisiin vuoden 2019 loppuun.

Näin ollen valiokunta esittää, että laki hyväksytään näillä muutosesityksillä, jotka tähän mietintöön ovat kirjattuna. Tästä on jätetty valiokunnan työskentelyn aikana yksi vastalause. — Kiitos.

15.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Esittelen nyt sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton, RKP:n ja vihreiden yhteisen vastalauseen tästä asiasta. Haluan kuitenkin tässä aluksi todeta, että tämän rajoituslain taustalla mielestäni on hallituksen huonosti johdettu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, joka on aiheuttanut erilaisia pelkotiloja ja epäluottamusta hallitusta kohtaan, minkä takia eri alueilla on haluttu ottaa tämä asia omiin käsiin, ja sen takia nyt sitten hallitus on lähtenyt toimiin ja haluaa rajoittaa alueilla olevaa päätösvaltaa. Sinällään tämä hallituksen esitys on kannatettava, mutta tämä tausta, joka tämän lain määrittelyssä on, ei mielestäni ole oikea, oikeudenmukainen, sanoisin näin pikemminkin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä esitetään jatkettavaksi vuodella kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annettua lakia, niin sanottua rajoituslakia, sekä Paras-puitelakia. Jatkoajan lisäksi rajoituslain 3 §:ää on ehdotettu muutettavaksi muun muassa siten, että ulkoistussopimukseen on otettava irtisanomisehto, jos ulkoistettavien palveluiden osuus on yli 30 prosenttia kunnan tai kuntayhtymien sote-palveluista. Tällä hetkellä tämä raja on 50 prosenttia.

Pidämme rajoituksen tiukentamista oikeansuuntaisena mutta riittämättömänä. Mainittu 30 prosentin raja tarkoittaa, että esimerkiksi sairaanhoitopiirin toiminnasta voitaisiin ulkoistaa jokin merkittävä toiminta-alue, esimerkiksi päivystys, operatiivinen toiminta tai medisiininen toiminta, esimerkiksi vaikka sisätaudit. Pidämme tällaisia kokonaisten alojen ulkoistuksia toiminnallisesti ja strategisesti erittäin merkittävänä ratkaisuna. On suuri

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

riski, että ulkoistaminen vaarantaa päivystystoiminnan ylläpidon ja pitkäjänteisen toiminnan. Tämä mahdollistaa erilaisten suurien kokonaisuuksien ulkoistamisen, jonka seurauksena toiminta jatkossa vaarantuu. Palveluyksiköiden ulkoistamisen jälkeen on mahdotonta palauttaa esimerkiksi päivystys julkiselle toimijalle, kun henkilökunta on siirtynyt yksityisen palveluntuottajan alaisuuteen eikä julkisella toimijalla ole enää palveluun tarvittavaa henkilöstöä. Tästä syystä esitämme, että ulkoistusten rajaksi tulee 15 prosenttia eikä 30 prosenttia. Pidämme tärkeänä, että laki tulee voimaan mahdollisimman nopeasti.

Toteamme myös, että eräiden kuntien ja kuntayhtymien — viime aikoina hyvä esimerkki tästä on Länsi-Pohja — suunnitelmat ja päätökset osoittavat, että voimassa olevan lain mukaiset kriteerit voivat mahdollistaa maakuntien kannalta varsin laajat ulkoistukset. Länsi-Pohjassa syntymässä oleva tilanne kaventaa yli kymmeneksi vuodeksi Lapin maakunnan mahdollisuutta päättää järjestämisvastuullaan olevan sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamisesta. Samalla päätökset rajoittavat merkittävästi maakunnan mahdollisuutta päättää menojen kohdentumisesta. Pidämme tätä erittäin valitettavana asiana, koska käytännössä nyt syntyneessä tilanteessa ei pitkällä tähtäimellä ole muita voittajia kuin kansainvälisen terveysyrityksen omistajat.

Katsomme, että hallitus on ohjannut sote-uudistusta valuvikoineen väärään suuntaan ja aiheuttanut alueilla epäluottamusta uudistuksen etenemiseen. Ihmisillä on ollut huoli palveluiden säilyttämisestä ja säilymisestä. Vaadimme, että hallitus palauttaa sote-uudistuksen keskiöön sen alkuperäiset tavoitteet. Tavoitteena tulee edelleen kirkkaana olla terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, perustason palveluiden vahvistaminen, ennaltaehkäisy, palveluiden integraation ja vaikuttavuuden parantaminen. Hallituksen tulee luopua markkinaehtoisesta sote-mallistaan, turvata julkisen palvelutuotannon ensisijaisuus ja kehittää suunnitelmallisesti ja hallitusti valinnanvapautta hyödyntäen siinä myös yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutuotantoa. Myös kunnille pitää voida antaa tuotantomahdollisuus, jos niin päätetään maakuntatasolla. Julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluita ei pidä uudistuksen varjossa heikentää.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 3 § muutettuna siten, että prosenttiraja on 15 eikä 30.

15.15 Martti Talja kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Tähän lainsäädäntöön jouduttiin sen takia, että valtion sekä kuntien ja kuntayhtymien intressit ovat vastakkaisia. Minusta tämä täytyy hallituksen ottaa sillä tavalla vakavasti, että kun tehdään isoja uudistuksia, maakunta- ja sote-uudistusta, niin asiat viedään sillä tavalla eteenpäin, että tämänkaltaisia intressiristiriitoja ei synny.

Tähän tilanteeseen on jouduttu sen takia, että meillä on niin kuin kylki auki sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa. Olemme tehneet toimenpiteitä, joilla tätä vuosikymmenien aikana syntynyttä kokonaisuutta ei hallita kunnolla, ja tämä on johtanut nyt sitten siihen, että haukat ovat lähteneet liikkeelle. Täällä esille tuli Meri-Lappi-tapaus, mutta sitä ennen on ollut monia muita tilanteita, joissa kunnat pienimääräisesti ovat hallitusti lähteneet ulkoistamaan toimintoja. Mutta vuosi sitten tehdyn laajemman rajoituksen osalta on todettu, että tätä pienimuotoisuutta ei voida varmistaa ja joudutaan tämänkaltaiseen täydentävään lainsäädäntöön. Pidän sitä valitettavana, mutta pidän hallituksen esitystä perusteltuna, jotta sitten maakunnilla tulevaisuudessa olisi kyky toimia järjestäjänä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa osana maakuntauudistusta. On perusteltua, että kokonai-

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

sulkoistumäärää supistetaan 30 prosenttiin ja siihen otetaan mukaan irtisanomislauseke, jossa ei edellytetä korvauksia, ja toisaalta että maakunnalle jää aikaa kaksi vuotta pohtia, sopiiko tehty ulkoistus maakunnan kokonaisstrategiaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamiseksi.

Tällä hetkellä on kyse enemmän toiminnan kokonaisulkoistuksista, mutta ensimmäisiä merkkejä on myös siitä, että kiinteistöjä lähdetään kauppaamaan ennen kuin maakuntien kiinteistöyhtiöt pystyvät aloittamaan toimintansa, ja minusta tähän ilmiöön on suhtauduttava vakavasti, jotta ei syntyisi sitten pysyviä vaurioita meidän hyvin toimivaan terveydenhuollon järjestelmään. On tosiasia, että eurooppalaisen kuluttajatutkimuksen mukaan Suomen terveydenhuolto on kustannustehokkainta — eurolla saa eniten tuotantoa — mutta kuluttajatutkimuksen mukaan järjestelmämme on neljänneksi paras myös kansalaisen näkökulmasta.

15.18 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kun hallintovaliokunnassa käsitelimme tätä kyseistä hallituksen esitystä, todettiin, että tämä vuoden jatkoaika on tarpeellinen ja muiltakin osin perusteltu. Halusimme kuitenkin yhteisesti todeta myöskin sen, että tarve tälle esitykselle liittyy osittain siihen, että päivystysasetus käsiteltiin erillään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta. Hallintovaliokunnan lausunto on yksimielinen, ja on tärkeää, että tämä laki saadaan voimaan.

Kuitenkin sitten meidän on ymmärrettävä se, että tämä laki ei poista kaikkia niitä ristiriitatilanteita eikä myöskään saa asioita valmiiksi, elikkä on tärkeää, että me saamme sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tehtyä, ja ehkä myöskin isona henkisenä asiana se ymmärrys, että kaikki sote-puolen ongelmat eivät tule ratkaistua sillä, että lainsäädäntö tulee valmiiksi. Meidän olisi ymmärrettävä, että me saamme sote 1.0:n tehtyä ja sitten tulevina vuosina tarvitaan kuitenkin jotain korjauksia.

Mutta kyseinen hallituksen esitys on tarpeellinen ja perusteltu.

15.20 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on liittynyt tähän kuntien sote-kiinteistöjen investointien rajoittamiseen ja sitten myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkoistuksiin laatinut mietinnön, jossa molempia jonkin verran kiristetään. Itse olen hallintovaliokunnassa ollut mukana tekemässä lausuntoa tähän mietintöön. Tuntuu siltä, että tässä on varsin laaja yksituumaisuus niin erikoisvaliokunnissa kuin sitten eri eduskuntaryhmissäkin tässä salissa siitä, että tässä vaiheessa on perusteltua tämän murroksen ja transiiovaiheen aikana rajoittaa sellaisia liikkeitä, jotka sitten sotkisivat sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuutta kussakin maakunnassa.

Haluan, arvoisa puhemies, jonkun verran kommentoida liittyen tähän sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen investointien rajoittamiseen. Valiokuntakäsittelyssä meillä hallintovaliokunnassa tuli varsin selväksi se asia, että vaikka tällä lakimuutoksella on nyt rajattu nämä investoinnit vain aivan täysin välttämättömiin investointeihin, kuitenkin esimerkiksi homeongelmista ja sisäilmaongelmista johtuvia aivan välttämättömiä investointeja pitää voida tehdä. Niihin ei välttämättä edes tarvitse mitään lupaa. Itse kyllä näen, että tämänkin rajoituksen jälkeen tulee sosiaali- ja terveysministeriön antaa lupia sellaisiin hankkeisiin, joissa saadaan niin asiakkaille, potilaille kuin henkilökunnallekin sitten terveitä tiloja.

Arvoisa puhemies! Kunnat voivat tehdä monenlaisia liikkeitä kiinteistöjen osalta ja omien palvelujensa osalta. Kuitenkin pidän tärkeänä sitä, että kunnat ymmärtävät, mitä

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

ovat tekemässä. Juuri tällä viikollahan tuli tietoon, että perustuslakivaliokunnan nuottien mukaisesti valtiovarainministeriö on valmistellut tällaisen kompensatiomallin sitä varten, jos joku sote-kiinteistö jää maakuntauudistuksessa tyhjäksi. Pidän, puhemies, myös valinnanvapautta parempana kuin yksityisen monopolin luomista ulkoistuksella.

15.22 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä suuret syyt on siihen, että tämä sote-uudistus on antanut odottaa itseänsä. Minusta lähdettiin vääristä näkökohdista, kun tästä keskittämisasiasetuksesta säädettiin ensin. Se johti meillä tuolla Lapissa siihen tilanteeseen, että kemiläiset ja torniolaiset hätäntyivät työpaikkojensa puolesta — Länsi-Pohjassa on 800 työpaikkaa. Sitten pelättiin leikkausten puolesta, jotka tulevat siirtymään tämän keskittämisasiasetuksen myötä Rovaniemelle tai Ouluun. Samoin tällä on tietenkin luonnollisesti heijastusvaikutuksia poliklinikoille ja osastoille. On pelätty jopa, että sairaanhoitajakoulutus Kemistä loppuu. Hallitus ajoi tilanteen tähän pisteeseen, ja voi kyllä sanoa, että tämä Meri-Lapin tilanne on surullinen. On selvää, että se on poikkeuksellinen ratkaisu valtakunnallisestikin, että yksityistetään sekä perus- että erikoissairaanhoidon. Ja on selvää, että terveysbisnes on aina kiinnostunut ja sijoittajat kiinnostuneet niistä aloista, jotka tuottavat voittoa, mutta niihin aloihin, missä se voitto olematonta tai jopa miinusmerkkistä, ei ole kiinnostusta. Kyllä tässä voi sanoa, että Mehiläinen tavoittelee selkeästi tätä päiväkirurgista toimintaa, joka on edullista tuottaa ja suht riskitöntä.

Tämän rajoittamislain osalta näen myös näin, että tämä 30 prosentin raja on täysin riittämätön ja voi johtaa, kuten edustaja Kiljunen täällä totesi, siihen, että näitä merkittäviä aloja voitaisiin ulkoistaa. Sen vuoksi on hyvä, että meidän esityksemme on, että tämä ulkoistamisen raja tiputettaisiin tuohon 15 prosenttiin. Ja olen samaa mieltä, että tämä laki tulisi saada mahdollisimman pian voimaan, ja olisi hyvä, että se tulisi voimaan tuolloin 1.1.2018.

Mutta toivon myös valtiovalta vielä toimia ja ministeri Saarikolta sen osalta, että kun Manninen ja Rask, aikaisemmat ministerit, ovat nyt tätä selvitystyötä tehneet, niin tässä voisi myös valtiovalta vastaan tulla, ettei tähän yksityistämISRatkaisuun jouduttaisi.

15.24 Anders Adlercreutz r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Koko tälle Meri-Lappipaketille, koko sen tarpeelle, on olemassa aika selvät syyt. Toisaalta usko hallituksen sote-uudistukseen on selvästi loppumassa paitsi hallituksen sisällä myöskin sen ulkopuolella, toisaalta omasta erikoissairaanhoidosta on epävarmuutta. Paikalliset päättäjät haluavat ymmärrettävästi turvata palvelut omalla alueellaan. Useat asiantuntijatahothan ovat lausunto-kiirroksella antaneet rajua kritiikkiä hallituksen uudelle valinnanvapausesitykselle, ja eilen julkaistun Valtiontalouden tarkastusviraston finanssipolitiikan valvonnan raportissa todetaan myöskin, että nämä 3 miljardin luvut säästöt tai kustannusten nousun pienennykset eivät näytä toteutuvan. Toinen syy, kuten hallintovaliokuntakin maltillisin sanankäntein totesi, on se, että päivystysasetus, jolla maakunnilta viedään viimeisetkin itsenäisyyden rippeet, on viety läpi ennen varsinaista sote-uudistusta.

On mielenkiintoista, että etenkin keskusta on valmis keskittämään ja ajamaan sairaalaverkon alas ennen kuin maakuntien ja sote-uudistuksen kohtalosta on vielä minkäänlaista varmuutta. Tätä epäluuloa sote-valmistelua kohtaan on enää vaikea korjata, mutta päivystys- ja keskittämislaki olisi vielä pysäytettävissä. Ilmeisesti hallituksenkin riveissä tähän on viime metreillä herätty. Ylen eilisten tietojen mukaan sosiaali- ja terveysministeri saat- taan vielä viime metreillä kajota vuoden vaihteessa voimaan tulevaan erikoissairaanhoidon

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

keskittämisasiasetukseen. Ministeri Risikon johdolla on nyt ilmeisesti alettu tarkastelemaan lääkäreiden esille tuomaa ongelmaa, sitä, että keskussairaalaista häviää laajaan päivystykseen vaadittava osaaminen, kun vaativia toimenpiteitä viedään yliopistosairaaloihin tehtäväksi. Samallahan kuitenkin näitten keskussairaaloiden pitäisi edelleen pystyä tarpeen tullen tekemään samoja hoitoja päivystyksessä.

Hallituksen tulisi nyt tässä samalla pysäyttää tämä pienten sairaaloiden anestesiaa vaativien leikkausten keskittäminen keskussairaaloihin. Kun itse kuulin näistä suunnitelmista, niin luulin, että kyseessä oli vahinko. Ei kai hallitus, jossa kokoomus on, halua viedä esimerkiksi hyvin toimivilta erikoistuneilta yksityisiltä leikkausyksiköiltä mahdollisuuksia toimia päivystysasetuksen voimaantulon jälkeen? Näin kuitenkin on käymässä, ellei tähän sitten puututa.

Arvoisa ministeri, päivystysuudistuksen eli sairaaloiden alasajon toimeenpano ja pienempien sairaaloiden leikkaustoiminnan keskittäminen tulisi keskeyttää, kunnes tiedämme, mitä hallituksen sote-uudistuksesta lopulta tulee, jos siitä jotain tulee. Se on paljon parempi tapa hoitaa tällaista ongelmaa kuin tällaisen pakkolain säätäminen. Eikö nyt olisi aika ottaa aikalisä ja keskeyttää tämä uudistus eli sairaaloiden alasajon täytäntöönpano?

Puhemies Maria Lohela: Ja tähän kohtaan ministeri Saarikon puheenvuoro, 3 minuuttia.

15.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Haluan ensinnäkin lausua eduskunnalle ja sen laajalle yhteisymmärrykselle tämän lain ympärillä lämpimät kiitokset. Hallituksen toive oli, että tämä laki kyettäisiin käsittelemään eduskunnassa ripeällä aikataululla johtuen siitä, että lain tarkoitus on taklata nimenomaan nyt syntyneitä akuutteja tilanteita, joissa kuntapäätäjät arvioivat palveluidensa järjestämis- ja tuottamistapaa yhteistyössä yksityisten toimijoiden kanssa, ja toisaalta myöskin siksi, että voisimme varmistaa järkevät ja kauaskantoiset ratkaisut, jotka liittyvät rakennusinvestointeihin erityisesti sairaanhoitopiirien osalta.

Voimassa on rajoittamislaki, ja nyt tämä täällä käsitellyssä oleva laki tiukentaa tuota entisestään. Ymmärrän myös opposition perusteet esittää vielä tätä hallituksenkin esitystä kriittisempää kantaa ja prosenttilukua rajoittamiselle, joka liittyy ulkoistuksiin. Hallituksessakin asiasta käytiin keskustelua, ja totesimme näin, että tämä luku on kuitenkin selkeä signaali jo itsessään siitä, että hallituksen tahtotila on kerrottu selkeästi ja sitä on vielä täydennetty muutamilla yksittäisillä virkamieskannanotoilla, jotka ovat liittyneet vaikkapa Siikalatvan tilanteeseen ja Mehiläis-yhteistyökuvioon.

Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoroa ennen kaikkea myös siksi, että edellinen puhuja, RKP:n edustaja, nosti esiin niin kutsutun keskittämisasiasetuksen, siis terveydenhuoltolain asetuksen sairaaloiden välisestä työnjaosta. Siihen liittyvän kivun ja vaikean päätöksenteon tunnistan voimakkaasti eri alueilta Suomesta, oli kysymys sitten aluesairaala- tai keskussairaalatason tai jopa yliopistollisten keskussairaaloiden välisestä työnjaosta. Näitä kaikkiahan tuo asetus ja terveydenhuoltolaki itsessään koskevat.

Ymmärsin, että viittasitte puheenvuorossanne ministeri Risikon eilisiin lausuntoihin, jotka liittyivät hänen vierailuunsa Joensuun keskussairaalaan. Tunnistan tuon tilanteen, jota hän uutisessaan kommentoi, enkä voi sitä hänen puolestaan muutoin kommentoida kuin toteamalla kaksi asiaa: tämä laki on vastuullani, ja toinen kohta, tämä laki on valtiovarainministeriön erityisessä seurannassa siksi, että sairaaloiden välisen työnjaon taustatekijöinä ovat ensinnäkin potilasturvallisuuden varmistaminen ja osaajien riittävyys var-

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

mistaminen mutta myös hallitusohjelman 350 miljoonan säästökokonaisuus, ja siksi tuota lausuntoa on syytä arvioida myös siinä valossa, että hallituksen 4 miljardin säästökokonaisuudesta yksi osa on sidottu tähän ratkaisuun. En halua avata tätä keskustelua tältä osin enempää, koska tunnistan, että keskustelussamme on rajoittamislaki, joka on asiana eri, mutta halusin tämän vahvistaa ja selkiyttää, että hallituksen pöydässä ei ole käynnissä keskustelua keskittämisesetuksen avaamisesta. Mutta meillä on perustettu kansallinen koordinaatioryhmä, jonka tehtävä on virkamies- ja asiantuntijapohjalta seurata, miten sairaalat eri puolilla Suomea onnistuvat tässä vaativassa tehtävässään jakaa tehtäviä, ennen kaikkea leikkauksia — niiden osaltahan tämä työnjako on nyt juuri se kriittisin kohta. Tuo työryhmä saa tehtäväkseen selvittää myös tämän Itä-Suomen asian, joka tässä keskustelussa nousi esille Risikkoon liittyvässä uutisoinnissa.

15.31 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä talossahan me korostamme kuntien itsehallintoa voimakkaasti. Tätä taustaa vasten oli jollakin tavalla koomista, kun muun muassa hallintovaliokunnan käsittelyssä todettiin, että itse asiassa meillä on kyseessä laki, jossa suojellaan kuntia kunnilta itseltään. Ehkä se on aika voimakas lausuma, mutta kun katsoo, minkälaisia ulkoistuspyrkimyksiä maassa eri puolilla on tapahtunut ja tapahtumassa, niin tämä lakiesitys on monella tavalla tarpeellinen ja tavoitteitten osalta perusteltu. Laki tarvitaan voimaan, totta kai, mahdollisimman nopeasti.

Täytyy tunnustaa tässä yhteydessä myös se, että poikkeuksellisesti tämän lain yhteydessä joudun sanomaan, että... No, muotoillaan näin päin: tämän lain osalta ymmärrän erittäin hyvin sitä vastalauseita, minkä oppositio on tällä kertaa tähän esitykseen tehnyt. [Jukka Gustafsson: Kiitoksia!]

15.32 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kun terveydenhuoltolakia vajaa kymmenen vuotta sitten uudistettiin, ei varmaan kukaan, en ainakaan itse, osannut arvioida, että voisi käydä niin, että meillä ulkoistetaan kuntien tai kuntayhtymien toimesta terveydenhuollon palveluja siinä mitassa kuin tällä hetkellä tapahtuu. Ei myöskään sellainen ajatus tainnut tulla kenenkään mieleen, että joku pieni kunta voi perustaa yhdessä suuren yhtiön kanssa kauas sadan kilometrin päähän terveysaseman ja näin haalia asiakkaita ikään kuin bulvaanina tälle yhtiölle.

Tähän tilanteeseen on nyt kuitenkin sote-uudistuksen myötä tultu, ja valitettavasti tätä tietä on aika pitkälle kuljettu, kun siihen ei ole riittävän jämerästi osattu ennakolta puuttua. Viime heinäkuussa tänä vuonna hallitus lykkäsi sote-uudistusta vuodella eteenpäin, jolloin tällaiselle toiminnalle tuli uutta aikaa, ja selkeästi näkyy, että nämä markkinoilla toimivat suurfirmat käyttävät tätä nyt sisukkaasti hyväkseen ja etsivät jos jonkinlaisia porsaanreikiä, ja aina löytyy niitä, jotka tekevät yhteistyötä ja saavat siitä ainakin lyhytaikaista etua. Näin on tapahtunut Meri-Lapissa osaltaan ja ennen kaikkea Siikalatvan tapauksessa. Tiedämme, että kymmenien kuntien kunnanjohtajien pöydillä on suurten kansainvälisten yhtiöiden tarjouksia, joilla nämä yhtiöt tarjoutuvat ostamaan sosiaali- ja terveystoimen näiltä kunnilta ja takaamaan vuosiksi varsin hyvälle tasolle ne palvelut, jotka noissa kunnissa on. Tämä tietysti sitoo, ellei siihen puututa, sen tulevan maakunnan kädet niin, että yhdessä kunnassa on korkea palvelutaso ja muut kunnat ovat ehkä vaikeuksissa sen takia. Tämä on taustana tässä, varmaan kaikille tuttu asia. Tähän olisi tietysti pitänyt puuttua viimeistään viime heinäkuussa, kun jatkettiin tätä aikaa, mutta jo aikaisemminkin. No, puututtiinkin, mutta heikolla lailla. Nyt meillä on laki, joka on vahvempi keino, mutta ei varmastikaan

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

tule olemaan riittävä, koska nämä ovat kyllä todella taitavia etsimään keinoja, joilla lopulta pääsevät käsiksi näihin miljardeihin, jotka terveysturva- ja palveluilla ollaan nyt avaamassa myös yksityisen voittontavoittelun puolelle. Samalla tietysti on kysymys kansalaisille tarvittomien tärkeistä peruspalveluista.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää 30 prosentin rajaa voimassa olevan 50:n sijaan. Suunta on oikea, mutta kyllä täytyy myöntää, että se on riittämätön. Siinä mielessä tämä opposition osan tekemä 15 prosentin raja on parempi, mutta törmäämme siihen, mistä tässä äsken kuultiin, eli kuntalaisten itsehallintoon, joka on perustuslaissa turvattu. Onko 15 prosenttia niin alhainen luku, kun rajoitetaan kunnan itsehallintoa näin voimakkaasti, että se olisi jo perustuslain vastaista? Sitä me emme varmaan saa nyt tässä yhteydessä tietää, mutta tätä voi epäillä. Siitä huolimatta itse katson, että tämä 15 prosenttia on kyllä tässä parempi turvaamaan niitä etuja, joita kokonaisuutena yhteiskunnalla on tässä valtavassa uudistuksessa.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan kyllä nostaa esille myös tämän sote-kiinteistöjen kompensatiomallin, jonka hallitus on nyt päättänyt. Siinä on erityisesti kaksi ongelmaa, ja pyydän, että valiokunnassa otetaan ne huomioon. Ensinnäkin kunnan taloudellinen tila ei voi olla sellainen tekijä, joka määrittelee kompensatian suuruuden, kun näitä tulevaisuudessa annetaan näistä kiinteistöistä. Toinen on se, että kiinteistöjen arviointi ei voi olla yksipuolisesti valtion hallussa, vaan siinä täytyy etsiä välimiesmenettelyn tyyppinen malli ja näin löytää oikeudenmukainen ratkaisu jokaisen kunnan osalta.

15.37 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Kyllähän täällä kummalliseen tilanteeseen on jouduttu, kun tämä sote-uudistus on meillä täällä eduskunnassa tai oikeastaan hallituksen toimesta kestänyt jo aika kauan. Tilanne on ollut varsin sekava ja on edelleenkin sekava. Kunnissa ollaan ihan syystäkin huolissaan palveluiden säilymisestä alueilla, ja tämä tilanne on johtanut nyt siihen, että eri puolilla Suomea kunnissa tehdään epätoivoisia ratkaisuja. Mielenkiintoista tässä tietysti on se, että keskustavetoisissa kunnissa pelätään keskustavetoisen hallituksen keskittämispäätöksiä.

Tämä on erittäin tärkeä hallituksen esitys, niin kuin tässä edellä on jo kuultu. Mutta edelleenkin tämä esityksen 30 prosentin raja mahdollistaa merkittävien toiminta-alueiden ulkoistamiset, ja se on mielestäni huolestuttavaa. Siitä syystä kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä.

15.38 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tämä lainsäädäntö on kokonaisuudessaan tarpeellinen ja kannatettava hätäratkaisu tilanteessa, jossa sote-uudistuksen, voi sanoa, oikeastaan se kaikkein herkin ydin eli päivystystoiminnot, erikoissairaanhoidon uhkaavat vaurioitua tämän sote-hämmennyksen vuoksi, joka kentällä vallitsee. Tässä on kyllä todettava, että hallitus teki virheen siinä, millä tavoin keskittämisen- ja päivystyslaki ajoitettiin kesken sote-uudistuksen maakunnissa tapahtuvan valmistelun.

Tämä vastalauseen muutosesitys on mielestäni tarpeellinen ja hyvä, ja sitä myös kannatan ja sen puolesta äänestän.

15.39 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Täällä ministeri Saarikko jo hyvin kertoi tämän terveydenhuoltolain ja siihen liittyvän keskittämisasiasetuksen vaikutukset. Tähän liittyen meidän pitää nyt kysyä itseltämme, miksi me olemme nyt sitten tulleet tähän, että näitä rajoittamistoimia tarvitaan.

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

Kunnallinen itsehallinto on se, jonka tehtävänä on miettiä, miten kunnan peruspalvelut jatkossa turvataan, ja tätä taustaa vasten on ollut virhe antaa terveydenhuoltolaki ja siihen liittyvä keskittämisasetus irrallaan sotesta. Minä ymmärrän, että se on annettu sen takia, että se on osa tätä 4 miljardin säästöpakettia, mutta siitä on aiheutunut tämä hämmennys tuolla kentällä ja siitä ovat aiheutuneet myöskin ne toimenpiteet, joita on nähty nyt sitten Meri-Lapissa ja Siikalatvalla. Kuntapäättäjän tehtävänä on huolehtia siitä, että kunnan elinvoima ja palvelut mahdollisimman hyvin säilyvät. Ja tämä luottamus on nyt valitettavasti ollut horjumassa.

Ministeri täällä totesi ihan oikein, että on perustettu kansallinen koordinaatioryhmä, joka seuraa tätä tilannetta muun muassa Meri-Lapissa. Nyt minä todella toivon, että tämä seurantaryhmä perehtyy siihen, mitä siellä kentällä todellisuudessa tapahtuu, mitä nämä tehdyt päätökset keskittämisasetuksen osalta vaikuttavat myöskin potilaiden palvelujen saatavuuteen, koska aluesairaaloista anestesiassa tapahtuvan leikkaustoiminnan poissiirto lopettaa noin 10 prosenttia leikkauskapasiteetista ja missään ei tule lisää tilalle eli jonot lisääntyvät ja sitä kautta palvelujen saatavuus heikkenee. Ja totta kai se selittää sen, että sitä kautta sitten säästöjä syntyy. Toisekseen jatkossa pitää myöskin sitten seurata, niin kuin tällä on jo todettukin, miten toimii tämä suunniteltu kuntien kiinteistöjärjestely, ettei sitten siinä pelossa tehdä niitä ratkaisuja, että myydään niitä kiinteistöjä eteenpäin.

Kaiken kaikkiaan tärkeää on saada sote maaliin, mutta nyt pitää myöskin katsoa, mitkä ovat sen todelliset vaikutukset tämän keskittämisasetuksen osalta. [Vasemmalta: Hyvä puhe!]

15.41 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä on viitattu omaan kotiseutuuni, Kemin—Tornion alueeseen, niin koen velvollisuudeksi hieman kertoa siitä tilanteesta, miltä se siellä näyttää, vaikka tämä lainsäädäntö ei kyllä suoranaisesti liity siihen tilanteeseen, mikä siellä on, vaan tämä lakihan nauttii erittäin laajaa eduskunnan yksimielisyyttä lähestulkoon — lukuun ottamatta sitä, että oppositio haluaa vain vielä tiukemman version tästä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ja syystä!] Juridinen tila on senkaltaisen, että kun meillä on ollut 20 sairaanhoitopiiriä ja meille tulevaisuudessa syntyy 18 maakuntaa, niin kaksi pienintä sairaanhoitopiiriä, Länsi-Pohja ja Itä-Savo, sulautuvat omiin maakuntiinsa, ja ne ovat ainoat maakunnat, joissa on kaksi keskussairaala, kaikissa muissa on yksi keskussairaala, ja tämä juridinen tila myös tulevaisuudessa pystytään kyllä hoitamaan. Kun koko kokonaisuus — sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen lait, maakuntalait — tulee hyväksyttyä ja sen jälkeen terveydenhuoltolakiin ne täytyy yhteensovittaa, siinä vaiheessa myös nämä kaksi maakuntaa voidaan näiden keskussairaaloiden osalta hoitaa, niin että tulevaisuudessakin siellä keskussairaalat on.

Tietenkin nyt akuutisti, kun seutukunnassa on tehty päätös, että he haluavat yhteisyrityksen perustaa — josta tulee siis varsin mittava, ei Suomessa ole aikaisemmin tällaista ulkoistamista tehty — toki olisi paikallaan ja hyvä ja oikeastaan tarpeellistakin, jos hallitus pystyy jo tässä vaiheessa antamaan signaalin, että tämänkaltaisen muutos on sitten mahdollinen, koska päätöksiä ei tietenkään yhteisyrityksen kanssa enää peruta, jos nimet pape-reihin laitetaan.

Mutta tässä keskustelussa on tärkeää erottaa ne julkisen talouden säästöt, 350 miljoonaa — jotka ovat erittäin vaikeita erikoissairaanhoidon osalta, mutta osana kokonaisuutta tietenkin niihinkin on sitouduttu, kun koetetaan laittaa valtiontaloutta kuntoon — ja sitten

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

toinen kokonaisuus, joka on sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus, jonka varmasti jokainen hallitus haluaisi tehdä. Näitä ei kannattaisi keskusteluissakaan sotkea keskenään.

15.43 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee ja tätä keskustelua käydään, niin tämä on hyvin perusteltua, mutta tietysti tästä voi tulla sellainenkin olo jollekin, että olemme hyvinkin kriittisiä kaikkea yksityistä terveydenhuoltoon kohtaan. Näinhän ei tietenkään pidä olla, vaan sielläkin on hyviä toimijoita. Toki tietysti tällainen toiminta, mitä nyt tänä syksynä on nähty, aggressiivinen markkinoiden hakeminen tuolla pohjoisessa, niin Oulun seudulla kuin Kemissä—Tornion seudulla, ei tämän alan toimijoille kyllä kunniaksi ole ja ei ole varmasti parantanut kyllä heidän kuvaansa suomalaisten ihmisten mielissä.

Meillä on kuitenkin hyviä kokemuksia näistä ulkoistuksista, ja ne ovat varmasti tuottaneet säästöjä joissakin kunnissa, mutta itse kyllä pidän paljon parempana sitä vaihtoehtoa, mitä nyt hallituskin on vienyt eteenpäin, että ihminen saisi niitä valintoja tehdä, ihminen saisi itse valita, mihin sote-keskukseen hän kirjautuu, ja sillä tavalla ei luotaisi semmoisia alueellisia monopoleja ja paikallisia monopoleja, vaan siellä voi olla vaikkapa Kemissä kokoisessa tai Kauhavan kokoisessa kaupungissa kolme tai neljäkin eri toimijaa niin kuin nyt näyttää syntyvän, ja ihmiset voivat siinä tehdä valintoja. Itse vierastan vähän sellaista vaihtoehtoa, että annetaan veronmaksajien rahoilla rakennettu kokonaisuus kultalautasella jonkun yhden yhtiön käsiin ja vaihdetaan julkinen monopoli yksityiseen. Se ei varmaan ole järkevää. Myöskin kiinteistöleasing, kiinteistösijoittaja jollekin julkiselle rakennukselle ja elinkaarimalli niin terveydenhuoltoon kuin vaikka kouluhinkin ovat ihan hyviä ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Haluan myös todeta sen, että pidän erittäin hyvänä sitä, että tämän niin sanotun Paras-lain velvoitteita jatketaan ja se velvoittaa siihen asti, että sote- ja maakuntakuvio lähtee liikkeelle. Se on aivan järkevää, että tässä ei tule sitten mitään tarpeettomia hötkyilyjä ennen kuin maakunnat käynnistyvät.

15.45 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että tämä laki on tullut meille tänne eduskuntaan käsittelyyn, ja haluan lämpimästi kiittää ministeri Risikkoa [Eduskunnasta: Saarikkoo!] — anteeksi, ministeri Saarikkoo — siitä, että hän erittäin nopeasti on tuonut tämän lakiesityksen käsittelyyn. Ministeri Riskko on tähän aikaisemmin jo viitannut, ja nyt kuitenkin ministeri Saarikko on tänään hyvin kertonut tuossa omassa puheenvuorossaan, miksi tämä lakiesitys on täällä. Myöskin haluan kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa nopeasta käsittelystä, että tämä on nyt saatu täällä ensimmäiseen käsittelyyn, ja kun olen kuunnellut tätä keskustelua, niin hyvinkin yksimielisesti ollaan tämän hallituksen esityksen kannalla. Taas keskustellaan prosenttimäärästä, niin kuin jo tuossa aikaisemminkin tänään, ja saatetaan myöskin äänestää, joten olkoon tämä perjantapäivä nyt sellainen prosenttipäivä ja äänestyspäivä.

Mutta kaiken kaikkiaan on erittäin hyvä, että laki etenee ripeästi, samoin myöskin se, että kiinnitetään siihen huomiota, että potilasturvallisuuden varmistamisen tulee olla ensi sijalla. Se on tärkeää, ja myöskin se, että maakunnissa erikoislääkärit turvataan tulevaisuudessa, on tärkeä asia. Kun rakennusinvestoinneista keskustellaan tässäkin yhteydessä, niin toivon, että nykyiset sote-kiinteistöt ovat käytössä sosiaali- ja terveyspalveluissa maakunnissa tulevaisuudessakin.

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

Kaiken kaikkiaan erittäin tärkeä asia on, että sote-uudistus saadaan vietyä myöskin nopeasti maaliin. Toivon, että meidän kaikkien yhteinen päämäärä on se.

15.47 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn niihin arvioihin, että tämä nyt käsittelyssä oleva rajoituslaki on tarpeellinen, ellei jopa välttämätön. Tämä kehitys, mitä nyt viime kuukausina ja vuosina on tuolla kunnissa nähty, ei pelkästään näiden ulkoistusten mutta myöskin näiden kiinteistökauppojen suhteen, on aika kiivasta. Ja myönnän sen toki itsekkin, että olen ollut kuntapäättäjän roolissa päättämässä kunnan sote-kiinteistöjen myymisestä yksityiselle toimijalle, joka on sitten taas yksittäisen kunnan ja kuntapäättäjän näkökulmasta siinä kohtaa ollut varmasti se ainoa oikea ratkaisu, ja tämän myös osoitti siellä meillä Saarijärvellä tehty lähestulkoon yksimielinen päätös.

Kun edustaja Anttila tässä aikaisemmin totesi kunnallisesta itsehallinnosta ja kuntien tekemistä ratkaisuksista liittyen nytten tähän päivystysasetukseen ja terveydenhuoltolakiin, niin olen taipuvainen ajattelemaan siinäkin samalla tavalla. Nythän näyttää siltä, kun näitä välttämättömiä säästöpäätöksiä olemme panneet toimeen ja myöskin siellä terveydenhuoltopuolella, sairaalapuolella olemme näitä joutuneet tekemään, niin ne vaikutukset nyt vaan sitten kohdistuvat nimenomaan aluesairaalapaikkakuntiin ja seutukaupunkeihin. Ja tietysti näin itsekkin seutukaupunkikansanedustajana tämän kehityksen tunnistan ja sen kritiikin, mitä sitä vastaan on esitetty. Mutta tietenkin on erittäin tärkeää, nyt kun tähän on näitä tiettyjä säästöodotuksia sisään leivottu liittyen tähän terveydenhuoltolaki- ja päivystysasetukseen, että sitten myös ministeriön taholta tarkkaillaan näiden säästöjen toteutumista, ettei sitten pääse syntymään sellaista tilannetta, että voitaisiin sanoa, että sitä tarvittavaa ja oikeaa lopputulosta ei ole saavutettu.

15.49 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesityshän syntyy nyt siitä tarpeesta, jonka hallitus on itse luonut sillä, että koko Suomen kuntakenttä on pienessä sekaannuksessa, kun ei voi aivan tarkasti tietää ja sanoa, mitä tämä sote- ja hallintouudistus lopulta tuottaa. Nyt ollaan sitten siinä tilanteessa, että on pakko tehdä tällaista pikaturvaavaa lainsäädäntöä, jolla sitten ohjataan ikään kuin markkinoita. Ja tässä onkin nyt tämä iso ristiriita, että erityisesti kokoomus, joka kokee, että pitää vapauttaa suomalainen terveydenhuolto markkinoille, nyt yhtäkkiä rajoittaa markkinoita erikoislainsäädännöllä, että saatte ostaa, mutta ette saa ostaa näin paljoa, tai voitte ostaa vain tuon tai tuon yksikön. Toinen näkökulma on, että tässä hetkessä ei voi kyllä kuntapäättäjiä syyttää siitä, jos he ottavat ikään kuin ohjat omiin käsiinsä ja turvaavat oman palvelunsa, kun hallituksen esitykset ovat niin epäselviä.

Ja jos tämänpäiväinen alkoholilakipäätös jää voimaan — tässähän on vielä mahdollisuus, että se muuttuu, mutta jos se nyt sattuisi jäämään voimaan — niin sehän tarkoittaa, että sen jälkeen kaikki säästöt, joita on mietitty, valuvat hukkaan ja tulee lisälasku vielä. Eli koko sotenkin voisi periaatteessa haudata ja palata niin kuin normaaliin aikajärjestykseen ja sanoa kaikille kuntalaisille, että hyvää joulua, rauha maassa, kaikilla hyvä tahto — tosin vähän enemmän humalassa kuin aikaisemmin.

15.51 Matti Torvinen sin: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu on tärkeää, ja tässä asiassa keskustelu on aaltoillut laidasta laitaan. Ehkä keskeistä kuitenkin on se, että yhteisesti todetaan, että yhteiskunta oli yllättynyt siitä, että markkinavoimat lähtivät näin voimakkaasti liikkeelle haalimaan suomalaista sosiaali- ja terveydenhuoltoa omiin käsiinsä. Nyt

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

on vain käynyt niin, että tavallaan hallituksessa, minun mielestäni sinisilmäisesti, uskottiin lojaliteettiin, mutta nämä aggressiiviset yritykset eivät sitä tehneet.

Kun ajatellaan tuota Meri-Lapin tilannetta — eli nyt kun käsitellään käytännössä, kansankielellä, Lex Meri-Lappia — niin siellä Mehiläinen otti kyllä tilanteen niin haltuunsa, että ammattitaidottomia juristeja kunnissa vietiin kuin pässiä narusta ja heidän kyvyttömyytensä hallita sopimusoikeutta osoitettiin. Mieltikääpä sitä: ei mitään käytäntöjä vuokrista, eli kunnat määrittävät vuokran määrän, ja vastaavasti vastapuoli määrittää sen saman hinnan ylihinnaksi. Kaikki laitteet luovutetaan korvauksetta Mehiläisen käyttöön. Käytännössä on niin, että Mehiläinen ei edes pysty vastaamaan tuon sopimuksen sisällöstä. Ymmärrän siksi, että hallitus hätäntyi tavallisten ihmisten puolesta. Poliitikot joutuivat nyt siellä paikallisesti hieman luupin alle. Ja sanoisin näin, että yhteiskunnalla ja eduskunnalla pitää olla mahdollisuus päättää tällaisista laeista. Käytettiin Lex Kittilääkin, jossa todettiin, että kunnan päättäjät ovat eduskunnan mielestä toimineet kielteisellä tavalla. Nyt sitten on kysymyksessä Meri-Lapin alue, ja olen tässä selvittänyt, että tällä hetkellä muun muassa Sallassa tehdään samaa ja monilla muilla paikkakunnilla, ja olen selvittänyt sen, että niillä ulkoistetuilla vanhustenhoitopaikoilla on tuhannen euron kuukausivuokra. Tämä rajoituslaki tulee todella tarpeeseen.

15.53 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! En tässä nyt niin moittisi kunta-päättäjiä enkä moittisi myöskään elinkeinoelämää, vaan kyllä katseeni kääntyy tuonne hallituksen puoleen. Jos pasuuna antaa epäselvän äänen, niin eihän se armeija mene mihinkään suuntaan. Kyllä tässä on nyt niin kertakaikkista kyvyttömyyttä ja osaamattomuutta hallituksen sisällä näistä asioista kommunikoimisessa ja niiden selkeässä kuvaamisessa, että tulee sellainen tunne, että kohta hallitus ei itsekään oikein tiedä, mitä se tarkoittaa.

15.54 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vain tähän aikakirjaan merkitä myös oman mielipiteeni hallintovaliokunnan jäsenenä. Se toki löytyy sieltä hallintovaliokunnan lausunnostakin. Mutta niin kuin tässä aikaisemmin todettiin, niin kunnat on ajettu sellaiseen tilanteeseen, jossa eduskunta joutuu kuntia suojelemaan heiltä itseltään. Tällainen käytännössä kunnallisen itsehallinnon vastainen toiminta ei kyllä nauti ainakaan henkilökohtaisesti minun luottamustani, mutta haluan sen sanoa tässä, ettei kyllä nauti hallituksen sote-valmistelu muiltakaan osin.

15.55 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Mehän aina puhumme mielellämme näistä niin sanotuista juurisyistä. Se on sellainen vuoden muotisana. Varmaan Mitä missä milloin -kirjaankin päätyy tämä juurisyys. Jos ajatellaan tämän keskustelun juurisyitä, niin kylähän tietysti yksi on se, että meillä on julkiset tilat aivan karneassa kunnossa tällä hetkellä. Siellä on erittäin paljon 70—80-luvulla rakennettuja rakennuksia, jotka eivät terveellisyydeltään, turvallisuudeltaan ja kaikilta vaatimuksiltaan täytä niitä nykyajan tarpeita. Siellä on meillä todellinen pommi tikittämässä ja osin jo räjähtänyt tuolla kunnissa ja kuntayhtymissä. Se on yksi tausta sille, että ratkaisuja näille kiinteistöille haetaan, niitä ulkoistetaan, myydään, tulee näitä uudentyyppisiä malleja. Sinänsä on tosi positiivista, että Sipilän hallitus on tämänkin asian ottanut oikein tosissaan muutenkin kuin juhlapuheissa. Nyt meillä on tämä valtioneuvoston terveet sisäilmat -työryhmä, joka pyrkii sitten pohtimaan, millä tavalla me saisimme nämä julkiset tilat kuntoon ja tämän homepommin ratkaistua.

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

Toinen juurisyy on se, minkä edustaja Laukkanen todella ansiokkaasti toi esille, eliikkä nyt pitää lopettaa se söhrääminen. Meillähän edellinen vaalikausi meni käytännössä ihan hukkaan. Me teemme nyt neljän vuoden aikana kahdeksan vuoden työt sen takia, että sini-punahallitus, jossa myös kristillisdemokraatit olivat mukana, ei kyennyt tätä asiaa kuntoon hoitamaan. Olen ihan täysin samaa mieltä kuin edustaja Laukkanen, että nyt pitää sote saada valmiiksi ja kaiken maailman tarpeeton jarruttaminen ja tällaisten 15 prosentin lisäesitysten tekeminen tässä perjantai-iltapäivänä kannattaa lopettaa, niin että se on jokainen viikko ja kuukausi varmuutta tuonne kentälle.

15.56 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvinen, viime kaudella tämä saatiin maaliin hyvässä yhteistyössä, mutta perustuslailliset ongelmat tulivat vastaan. Sen pohjalta kun olisi jatkettu, emme olisi tällaisissa ongelmissa, että tämän hallituksen toimesta kiinteistöbisnestä tehdään jo täyttä häkää, ja mitä muuta? — Kiitos.

15.57 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Kyllähän tämä koko asia lähti raiteiltaan silloin 2015, kun kaksi toisiinsa kuulumatonta asiaa, valinnanvapaus ja maakuntamalli, lähdettiin koplaamaan toisiinsa. [Krista Kiuru: Näin on!] Se ajoi tämän koko uudistuksen raiteiltaan, se ajoi kunnat mahdottomaan tilaan, jossa tulevaisuudesta ei voi tietää, mitä tuleman pitää. Päivystysuudistus vielä pahensi tilannetta. Niin sanotut autonomiset maakunnat eivät saa itse edes päättää sairaalarakenteestaan, ja sitten sitä täällä korjataan ennen joulua, jotta mitään pahempaa ei tapahtuisi. On sinänsä hienoa ja solidaarista, että näinkin iso osa eduskunnasta on valmis korjaamaan hallituksen murheita, hallituksen mokia tässä asiassa, mutta ei pidä kieltää sitä asiaa, mistä tämä kaikki johtuu.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Talman Maria Lohela: Behandlingen av ärendet avbryts. Plenum avbryts nu och fortsätter klockan 16.15.

Plenum avbröts klockan 15.58.

Plenum fortsatte klockan 16.16.

Talman Maria Lohela: Nu fortsätter plenum som avbröts i dag klockan 15.58.

Vi inleder detaljbehandlingen av ärende 3 på dagordningen. Nu ska riksdagen behandla ändringsförslagen.

Lagförslag 1, 3 §

Talman Maria Lohela: Anneli Kiljunen har understödd av Aino-Kaisa Pekonen föreslagit att paragrafen godkänns enligt reservationen.

Redogörelsen godkändes.

Punkt i protokollet PR 143/2017 rd

Betänkandet "ja", Anneli Kiljunens förslag "nej". Omröstningsresultat: 78 ja, 51 nej, 3 avstår; 67 frånvarande (omröstning 1). Riksdagen godkände betänkandet.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1 och 2 i proposition RP 182/2017 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.